23/10/2023

Ο καθηγητής Άγγελος Συρίγος για την «Συνθήκη της Λωζάνης 100 χρόνια μετά»

/ Ενορίες

Μία βασική αρχή του διεθνούς δικαίου είναι ότι συνθήκες που καθορίζουν σύνορα, δεν αναθεωρούνται. Από την στιγμή που χαραχτεί ένα σύνορο, αποκτά την δική του ταυτότητα στο διεθνές δίκαιο και δημιουργείται μία πραγματικότητα επί του εδάφους. Αυτό που λέει ο Ερντογάν περί αναθεώρησης της Συνθήκης, είναι ένας ύπουλος τρόπος για να τεθούν θέματα εδαφικής κυριαρχίας.

- Του Σταμάτη Μιχαλακόπουλου / Ι. Ν. Ευαγγελιστρίας Πειραιώς

Εκδήλωση, στο πλαίσιο της σειράς «Ελεύθεροι διάλογοι», του προγράμματος «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...», του Ιερού Ναού Ευαγγελιστρίας Πειραιώς,

πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 22 Οκτωβρίου, στο Πνευματικό Κέντρο του Ναού.

Ο κ. Παναγιώτης Χαρατζόπουλος, Φυσικός Msc, MEd., Πρόεδρος του Συνδέσμου Επιστημόνων Πειραιώς (Σ.Ε.Π.) φιλοξένησε τον κ. Άγγελο Συρίγο, Αναπληρωτή Καθηγητή Διεθνούς Δικαίου και Διεθνούς Πολιτικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και Βουλευτή, σε μία συζήτηση με θέμα: «Η Συνθήκη της Λωζάνης 100 χρόνια μετά».

Η συζήτηση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των εκδηλώσεων του Συνδέσμου Επιστημόνων Πειραιώς με θέμα: «1923-2023: 100 χρόνια από την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάνης».

Η συζήτηση ξεκίνησε με την πορεία των γεγονότων από το 1920 και την Συνθήκη των Σεβρών, μια ιδιαίτερα ευνοϊκή συνθήκη για την Ελλάδα που έκανε πραγματικότητα το όραμα της Ελλάδας των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών, φτάνοντας στο 1923 και την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάνης.

Ο κ. Συρίζος, ξεκίνησε κάνοντας μία αναγωγή στα τραγικά γεγονότα που διαδραματίζονται μετά την επίθεση της Χαμάς στο Ισραήλ. Το γεγονός ότι το Ισραήλ που διακρίνεται για έναν από τους ισχυρότερους στρατούς και ίσως τις πιο αποτελεσματικές μυστικές υπηρεσίες στον κόσμο, πιάστηκε στον ύπνο, είναι ομολογούμενο ότι οφείλεται στον απόλυτο διχασμό της ισραηλινής κοινωνίας, λόγω πολιτικών κινήσεων της κυβέρνησης της χώρας.

«Αυτό που είδαμε τώρα, είναι αυτό που εμείς πληρώσαμε με τον εθνικό διχασμό την περίοδο της μικρασιατικής καταστροφής. Αυτός ο διχασμός σφράγισε την πορεία μας από τον θρίαμβο της Συνθήκης των Σεβρών, στην μικρασιατική καταστροφή.»

Με την Συνθήκη των Σεβρών, είχαμε φτάσει 43 χλμ έξω από την Κωνσταντινούπολη, είχαμε όλη την Ανατολική Θράκη, όλα τα νησιά του Αιγαίου περιλαμβανομένης της Ίμβρου και της Τενέδου και το ελληνικό κράτος είχε πάρει υπό την διοίκηση του μία αρκετά μεγάλη περιοχή πέριξ της Σμύρνης η οποία σε 5 χρόνια θα ψήφιζε αν θα πέρναγε ή όχι στο ελληνικό κράτος.

Δυστυχώς στα 2 χρόνια έγινε η καταστροφή, έσπασε το μέτωπο στο Αφιόν Καραχισάρ και αναγκαστήκαμε να υποχωρήσουμε, συνέχισε ο κ. Συρίγος. Εξαιτίας αυτής της υποχωρήσεως, χάσαμε την προοπτική να γίνει δημοψήφισμα, ξανατέθηκε το θέμα της τύχης των νησιών του Αιγαίου και η Ανατολική Θράκη με απόφαση των συμμάχων δόθηκε στους Τούρκους, παρότι είχε πλειοψηφία ελληνικού πληθυσμού.

«Τον Οκτώβριο του 1922 αποφασίστηκε να πάμε σε συνδιάσκεψη στη Λωζάνη, όπου όλα ήταν ανοιχτά. Το πιο σημαντικό και επιβαρυντικό για εμάς, ήταν το θέμα αν θα ζητούσαν οι Τούρκοι πολεμικές αποζημιώσεις. Ο μεγάλος κίνδυνος ήταν να ζητήσουν οι Τούρκοι τον στόλο, με αποτέλεσμα να κινδυνεύουν άμεσα τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, οπότε και έπρεπε πάση θυσία να μην δοθεί.»

Συμφωνήθηκε η Ελλάδα να αποδεχθεί την υποχρέωση της να δώσει αποζημιώσεις και η Τουρκία να αποδεχθεί ότι η Ελλάδα δεν είχε την οικονομική δυνατότητα να τις δώσει και σε αντάλλαγμα δόθηκε το Τρίγωνο του Κάραγατς.

Ενώ το χερσαίο σύνορο μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας είναι ο ποταμός Έβρος στη Θράκη, κι επομένως ότι είναι ανατολικά του ποταμού είναι τουρκικό κι ότι είναι δυτικά είναι ελληνικό, κατ’ εξαίρεση στην περιοχή της Ανδριανουπόλεως δόθηκε το προάστιο Κάραγατς, που κατοικούσαν κυρίως Έλληνες και το οποίο είχε στρατηγική σημασία για τους Τούρκους.

Χιλιάδες κάτοικοι του Κάραγατς υποχρεώθηκαν να φύγουν και να μεταβούν λίγα χιλιόμετρα δυτικότερα και να φτιάξουν την πόλη της Νέας Ορεστιάδας.

Η Συνθήκη της Λωζάνης, επεσήμανε ο κ. Συρίγος, δεν ήταν μία ελληνοτουρκική συνθήκη, αλλά υπογράφηκε μεταξύ των Μεγάλων Δυνάμεων και της Τουρκίας. Τα βασικά θέματα που ενδιέφεραν τις Μεγάλες Δυνάμεις, ήταν το καθεστώς της ναυσιπλοΐας στα Στενά, το οθωμανικό χρέος, το καθεστώς των διομολογήσεων και

οι άδειες που είχε δώσει το τουρκικό κράτος σε ξένες εταιρείες να δρουν στο έδαφος του. Ενώ την Ελλάδα ενδιέφερε η τύχη των νησιών, τα χερσαία σύνορα, οι πρόσφυγες, η ανταλλαγή πληθυσμών και οι εκατοντάδες χιλιάδες αιχμάλωτοι, στρατιωτικοί και άμαχοι.

Σε γενικές γραμμές, τα 100 χρόνια που μεσολάβησαν, η συνθήκη τηρήθηκε, παρατήρησε ο κ. Συρίγος, αλλά υπάρχουν και πράγματα που δεν τηρήθηκαν, με παραβιάσεις που ήταν αμοιβαία αποδεκτές, αλλά και παραβιάσεις που δεν ήταν, όπως το καθεστώς της Ίμβρου και της Τενέδου, το θέμα της ελληνικής μειονότητας στην Κωνσταντινούπολη και των περιουσιών των Ελλήνων.

Σχετικά με το θέμα της αποστρατικοποίησης των νησιών που ζητάει η Τουρκία από την Ελλάδα, ο κ. Συρίγος κάνοντας μία αναδρομή στο ζήτημα αυτό, κατέληξε στο 1974 όπου μετά την εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο, η Ελλάδα αντιλήφθηκε άμεσα την απειλή για τα ανατολικά νησιά του Αιγαίου και αρχίζει να τα στρατιωτικοποιεί με απίστευτα μεγάλη ταχύτητα.

«Έκτοτε, εμείς λέμε δύο πράγματα. Το ένα είναι ότι υπάρχει απειλή από την Τουρκία και γι’ αυτό το λόγο έχουμε στρατιωτικοποιήσει τα νησιά. Και το δεύτερο που πρέπει να λέμε με περισσότερη έμφαση, είναι ότι όλα αυτά περί αποστρατικοποιήσεων είναι εντελώς παρωχημένα και πρέπει να έρθουν στο σήμερα. Είναι δικαίωμα μας να στρατιωτικοποιούμε τα νησιά, η Τουρκία μας το επέβαλλε.»

Η Συνθήκη της Λωζάνης, συνέχισε, αν την δούμε συνολικά, δεν παίζει κανένα ρόλο στο σήμερα σε σχέση με σειρά ζητημάτων που είναι παρωχημένα. Εκείνο που παίζει ρόλο στο σήμερα, είναι οι διατάξεις που ορίζουν τα χερσαία και τα θαλάσσια σύνορα.

Μία βασική αρχή του διεθνούς δικαίου είναι ότι συνθήκες που καθορίζουν σύνορα, δεν αναθεωρούνται. Από την στιγμή που χαραχτεί ένα σύνορο, αποκτά την δική του ταυτότητα στο διεθνές δίκαιο και δημιουργείται μία πραγματικότητα επί του εδάφους. Αυτό που λέει ο Ερντογάν περί αναθεώρησης της Συνθήκης, είναι ένας ύπουλος τρόπος για να τεθούν θέματα εδαφικής κυριαρχίας.

Καταλήγοντας ο κ. Συρίγος τόνισε ότι η Τουρκία επιδιώκει τα τελευταία 25 χρόνια να θέσει διάφορα ερωτηματικά. Είναι ενδιαφέρον ότι αν υπήρχαν προβλήματα στη Συνθήκη της Λωζάνης, αυτά θα είχαν τεθεί όταν υπεγράφη η συνθήκη ή τα επόμενα λίγα χρόνια.

τει ότι η

Διαβάστε ακόμη: Ο Κωνσταντίνος Φίλης στο ope.gr για τα 100 χρόνια από την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης